

BUDAPESTA
30 Martiu st. v.
Dumineca 11 Aprile st. n.

Va esi joi'a si duminec'a.
Redacțiunea: *Strad'a*
arborelui verde nr. 13.

Nr. 25.

ANUL XVI.
1880.

Pretul pe unu anu 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$ de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Romani'a 2 galbeni.

Contele Eduard Taafe.

Imperiul austro-ungurescu, că nici unul în lume, este condusu de trei ministerie; unul e al Austriei, altul al Ungariei, si al treile comunu al amen-durora. Nu este dara mirare, că unde sânt atâta guvernanti, nu pré mergu trebile bine, si că prin urmare crisele ministeriale se succedu atât de desu.

De curênd ierasi se vorbêce de o crisa ministeriala în Viena, si anume din incidentul desbaterei budgetului. Partidele sânt cam nemultiamite, în deosebi germanii asiá numiti „fidei ai constituțiunii“ nu pré au ochi pentru ministrul-presiedinte Taafe, carele e amicu al naționalitătilor.

Ce va produce acêsta crisa, se va vedé mai târdiu. Noi gasimu interesantu sê publicâmu de asta-data portretul acestui barbatu.

Contele Eduard Taafe s'a nascutu la 24 febr. 1833 în Praga. Famili'a lui a facutu mari si multe serviciu Austriei si casei domnitore. El a fost prietenu de copilaria al domnitorului actualu Francisc Iosif, prin urmare e bine vediutu la curte. A fost mai de multe ori ministru. În urma locoteninte în Tirol, unde a organisatu miliți'a teritoriala, prin

care si-a câștigatu deosebit'a recunoscentia a monarcului. În ministeriul actualu a intratu în anul trecut, dupa caderea princípelui Auersperg. I. H.

Contele Eduard Taafe.

Unu proiectu de lege

care atinge cultur'a noastră națională.

Budapesta 6 aprilie.

Proiectul de lege relativu la învățământul în gimnasil și școlile reale s'a așternutu camerei deputatilor Ungariei în ajunul ferilor de Pascile apusene.

Avemu înaintea noastră acestu proiectu. El constă din 94 §§, despartiti în 6 capitule. Capitlul întâiu, (din § 3.) tratéza despre clasificarea școlilor medii. Proiectul împarte școlile medii în două categorii; categoriei prime apartînu : 1) gimnasiile și școlile reale sustinute din budgetul statului; 2) gimnasiile și școlile reale înființate și sustinute din fondurile administrate de ministeriul de culte seu din donațiuni și beneficii regesci, seu alte gimnasil, cari pâna la alta rînduîela stau sub dispozițiunea aceluși ministeriu, toate aceste școle medii stau sub conducerea statului; categoriei a două apartînu gimnasiile și școlile reale confesionale și acele institute de învățământu mediu, cari s'au înființat de municipii, comune, societăți seu privati, institutele de această categoria stau sub conducerea respectivilor proprietari.

Capitulul II (§ 4—38) tratéza despre organizarea școlilor medii aflătoare sub conducerea statului; capitlul III (§ 39—57) reguléza administrarea institutelor de aceeași categoria; capitlul IV (§ 58—61) cuprinde prescrieri despre esamenile de maturitate totu pentru institutele de prim'a categoria; capitlul V (§ 62—85) tratéza despre gimnasiile și școlile reale publice de cele sustinute de confesiuni, municipii, comune, societăți și privati, respective despre dreptul de ingerire, ce se dă statului în afacerile acestor institute, surnumitu „dreptu de inspecțiune“. Este unu caracteristicu al timpului în care trăimu, că confesiunile sînt puse în aceeași categoria, că și societățile private.

În fine capitlul VI (§ 86—94) tratéza despre școlile medii, cari n'au dreptu de publicitate.

Ce se atinge de școlile medii de prim'a categoria, este de observatu, că în privința acestora, atât administrațiunea, cât și inspecțiunea, se afla în mîna statului și că limb'a de propunere în aceste este exclusiv cea magiara; pe când celelalte limbi ale patriei sînt admise numai ca obiecte extraordinare. Prin această norma se abrogă și dispozițiunea cuprinsa în legea despre naționalitățile nemagiare din 1868 art. 44 § 17, în sensul careia în institutele create de statu ministerul de culte decide, care se fia limb'a propunerii, înse cu acea îndrumare, că se se îngrijéscă, că locuitorii țerei se-si pōta apropia toate cunoscintele, afara de cele academice, în limb'a lor propria.

Astfel a fost sōrtea articlului 44 din anul 1868, prin care națiunea domnitōre pretinde a împacă cerințele naționalităților nemagiare, că dispozițiunile lui un'a dupa alt'a se fia parte delaturate prin usu, parte abrogate prin legi, înse fāra că acele cāndva se fi fost puse în lucrare.

Ceea ce privește școlile medii de categoria a două, adevăda acele sustinute de confesiuni, municipii, comune seu privati, este de observatu, că administrațiunea, alegerea profesorilor etc. se lasa în competența respectivilor proprietari, iēra statul își reserva dreptul de inspecțiune asupra învățământului și dreptul de supra-inspecțiune asupra administrațiunii fondurilor. Confesiunile sînt îndreptățite de a-si înființā preparandii, pentru calificare de profesori de a institui comisiuni esaminatōre, cari se provēda pe candidati cu ateste de calificățiune, toate aceste înse sub control'a statului.

Inspectorii școlari ai statului au dreptul a visitā școlile ori și cānd. Despre esamenile de maturitate trebuie însciințiatu ministrul de buna vreme, pentru că se-si tramita unu comisariu, care cu comisariul confesionalu, și sub presiōnina acestuia, va supraveghiā esamenile. Atestele sînt a se edā în limb'a magiara. Această împregiurare este unu inconvenientu, de ȳra-ce mulțime de abiturienti chiar și magiari cercetēza universități străine spre completarea studiilor de specialitate pentru cari s'au resoluțat. Mai recomandabilu ar fi, că testimoniele de maturitate se se edea în limb'a latina, dupa cum s'a practicatu și se practica și astadi la institutele noastre confesionale.

În genere observu, că control'a, respective inspecțiunea ce-si reserva statul prin acestu proiectu de lege sēmēna multu cu punerea școlilor confesionale sub supraveghiare polițială, și că prin această se constata mare nencredere a statului cātra confesiuni, care nencredere este nemeritata, fiindu că în statul nostru confesiunile aducu mari gertfe în favorul statului, sustinēdu institute de învățământu, pe cari ar trebui se le sustina statul cu jertfe de milioane florini.

Ceea ce privește supra-inspecțiunea statului în privința administrării fondurilor, apoi această taină de-adeptat în autonomiā confesiunilor, îndreptățindu-se ministrul a cere substernerea socotelor în fiecare anu. Această ingerința, apta de a deșeptā numai îngrijiri la confesiuni în privința autonomiei lor, va remāne fāra nici unu folosu practic.

Bate la ochi dispozițiunea § 63 al acestui proiectu, prin care se oprește strictu : state, corporațiuni seu individi străini se înființeze școle medii, seu ca confesiuni, biserici seu școli deja existente se priméscă ajutōre dela state seu domnitori străini. Cine citește această dispozițiune a proiectului, trebuie se vina la ideia, că statele și domnitori străini se îmbulzescu spre a ne creā și sustinē nōue institute de învățământu.

Dēca statul ungurescu si-ar împlini îndatorirea statorita în § 17 art. 44 din anul 1868, adevăda dēca statul respective ministrul ungurescu de culte s'ar îngrijă că tinerimea nemagiara se-si pōta cāștigā toate cunoscintele trebuincioșe, afara de instrucțiunea academica, în limb'a ei propria, — seu cu alte cuvinte, dēca statul, în sensul susnumitului articlu de lege ar fi înființiatu în părțile locuite de nemagiari gimnasil și școli reale cu limb'a de învățământu corespundētōre referințielor locale : pentru acestu casu susnumit'a mesura a § 63 din proiectul de lege ar fi deplinu îndreptățitu ; de ȳra-ce înse statul ungurescu, respective ministrul de culte nu numai că n'a satisfacutu menționatul obligamēntu, dar prin proiectul de față chiar propune, că la toate gimnasiile înființate de statu limb'a propunerii se fia exclusiv cea magiara, de ȳra-ce asiā dara statul pentru cultivarea tinerimei nemagiare în limb'a ei propria nu numai că nu face nimica, dar oprește și pe alții de a face ceva : oprirea exprimata în § 63 al proiectului cuprinde cea mai mare nedreptate, această procedere învōlva unu pecatu în contra culturei omēnimei, în contra umanității ȳnsesi. S.

La vesel'ă mea.

Draga veselă, cu tine-am nascutu,
Din lēganu cu tine mereu am crescutu ;
Lasatu-m'ai astadi, o ! unde te-ai dusu ?
Draga veselă ! unde te-ai aacunsu ?

Cu tine sburatau dulci naluciri,
Că tainice sȳopte de sfinte iubiri ;

Sburatau că vântul dalbelor zori,
Că vesel'a róna din patul de flori.

Sburatau că visul junei fecătoare,
Că dorul fierbinte, din sinul ce móre ;
Că lacrimi uscate din ochi rataciti,
Că sulete blânde din crini vestedîti !

Lasatu-m'au singuru cu gelea-mi amara,
Pe-a lunei pustia fãra hotara,
Cum frunzele lasa vestedu palitu
Unu pomu în câmpia, de fulgeru lovitu.

SILVIO.

O excursiune în Bucovina.

— *Schitice si impresiuni.* —

Erã la anul 1875.

Bunul meu amic C., în vër'a aceluia anu, me invitase sè-i fiu companionu în caletori'a sa la Bucovina respective pâna la Radauti.

Eu acceptându acèsta fratiésca invitare, si sosindu diu'a desifta, porniramu la drumu din opidul Naseudu. Trasur'a atât ni erã încarcata de calibalicu, încât toti diceau, că sântemu comandati la „nordpol“. Ei! dara sciamu noi pré bine, că câte i trebuiecu omului atunci, când are sè strabata în caletori'a sa dóue rënduri de munti gigantici.

Din Naseudu nu ne opriseramu pân' în Rodn'a vechia, aici traseramu la lacasiul parintiescu al amicului meu C., unde ni amu plasatu dupa placu într'o casa recoroáa.

A dóu'a di desu de deminétia, dupa o odihna cam asiá, pornimu la drumu si la 7 óre a. m. ajunseramu la peptul muntelui „Rotund'a“, si fiindu că eramu mai multu flamândi decât obositi, amu trasu la o parte de drumu, apoi carausiul ni facu unu focu numai cá el, la care ni-a pregatitu cu multa pofta unu dejunu bunisóru.

Diu'a erã frumósã si ni oferíã printre bradii înnalti reversarea sórelui, erã unu aspectu atât de panoramicu, încât numai poetul l'ar puté descrie fidelu. De o parte mugíã riul cristalínu, ici colea câte o stânca négra cautá la noi în vale cu óre-care dispretfu, iera floricelele împregiuru prevestiau armoni'a ce exista între creaturile muntilor. Aici nu se vedea scárba séu invidia, ci numai emulaþiune în frumsetiele naturale.

Mi-aduseci aminte de faptur'a omenésca, ce nu crutia pe deaprópele seu, ci la tóta ocasiunea binevenita tinde a-l nimici. Si totusi omul se faleste cumca este creatu dupa chipul si asemenarea lui Ddiu!

Multu asiú puté scrie în asta privintia, înse lasu sè o faca acèsta unu condeiu mai desteru.

Dupa ce ispraviramu cu dejunul, apucaramu pe peptul Rotundeii în sus si deodata ni plesni în capu band'a de hoti — destul de înfiorátore — care tocmai pe acestu munte se tinea si pe acestu drumu mai în dílele trecute, atacându nescari caletori, le rapi fãra crutiare banii si merindea. Apoi nu am dreptu când dícu, cá omu pe omu se nimicesce!?

Fric'a de band'a hotilor ni turburã si rapí pe unu momentu placerile codrului frumosu si tînându la macsim'a : „cã precautiunea este mam'a întielepciunii“, începuramu ambii la sfátul carausiului nostru, a ni ascunde putínele parale în captusiél'a din launtru a pelarielor.

Atât eu, cât si amicul meu C. vënamu dupa fel

de fel de discursuri, numai cá sè alungãmu fric'a din óse si sè restabilimu iérasii în spiritul nostru liniscea conturbata.

Aici observu, că omul atunci invétia a marii mai bine pe atotuputintele, când îl ajunge amenintiarea pericolului! Da, atunci mai tare cá orisicând de altadata.

E bine, la totu felu de discursuri ne încercamu, între cari ajunsemu la acea parte a muntelui Rotund'a, unde drumul de mirare se încinge în giuru de Rotund'a, întocmai cá si unu sierpe de unu arbore. Întru adeveru acea a fost mare maiestru, care l'a croitu. În drépt'a si stâng'a drumului, bradii fãnici si înnalti prevestiã puterea naturei; aveamu destul sujetu spre a admirã natur'a. Eramu încântati de frumsetiele acesteia; înse deodata ajunseramu la niște locuri, cari privindu-le din punctu de vedere al economiei si administratiunii silvanale: gemeau sub o devastare teribila, de óra-ce o parte frumósã a padurei tocmai ardea: iera alta parte zacea tavalita la paméntu de mâni petulante, reclamându ajutoru dela regulele silvanale. Cugetamu în mine: „Oh! cum vom sè simtímu noi transilvanenii nu peste multu scadieméntu padurilor!“

Între acést'a ne apropiamu totu mai tare de vërful muntelui Rotund'a, mã la unu semicereu al drumului începe a se resfirã padurea si cugetamu fãra îndoiéla, cá aici e vërful muntelui, dar erã înca multu pân' în culmea lui, fuseramu înse recompanati în acèsta desamagire prin aceea, cá aflaramu unu isvoru cu apa rece, de care nu ne mai puteamu despartí. Dara „sus“! díseramu ambii într'o gândire, si nu peste multu amu ajunsu în vërful Rotundeii.

Aici peste așteptare se deschise înaintea ochilor nostri o lume nóua; în tóte pãrtile puteai priví turmele pascénde pe covóre întinse; iera în departare se vedea piscurile înnalte. Unul înfaçisíã o figura, altul alt'a pe întrecute; al treilea se faliã cu crescutu plesiu îngreuiatu de nea. Ne cuprinse asiá dícându unu feliu de deliru, si eu me adresai cátra bunul meu amic C. cam asiá: „Ah! frate, dulce póte fi viét'ra pastoriului...“

Ei! én sè ne vedemu de drumu!

Din vërful Rotundii apucaramu pe drumu la vale, carele duce în Bucovina si trebuiã nesmintitu sè pasãmu acelu locu de trista reminiscentia, unde tocmai înainte de caletori'a nóstra cu vre-o câteva díle, band'a hotilor a atacatu si desbracatu o mulþime de caletori; tînându-i peste nópte în padure, numai în cealalta di i slobozira dupa mai multe torturi diavolesci.

Locul se numesce „Vélóre“ si cá mai multi nefericiti fure în diu'a de Ilie prorocu din an. 1875 detínuti de band'a hotilor se póte si astadi vedé în archivul actelor investigátorie aflatóre la tribunalul reg. din Bistritia.

Când ajunseramu în apropiarea acestui locu, par' cá sórtea voi, cá sè fia caletori'a nóstra abundante în episode. Asiá a si urmatu. Fiindu că tocmai în acestu locu periculosu, ni se bolnavi o rota a trasurei, iera cu grab'a mare nu aflamu leacul spre a o curá. Totusi facuramu ce amu pututu si apoi hai! baiete la drumu de vale!

Eu pe lângã totu necasul aveam si placere din cauza, cáci Dómne cum ne siliamu toti trei a ascunde fric'a panica, ce ne impresurã.

(Va urmã.)

P. P.

S A L O N U :

Calindarul septemănei.

Dîu'a sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor si serbatorile.	Sorele resare	Sorele apune
Dumineca	30	11	Cuv. Ioan Scarariul.	5 23	6 37
Luni	31	12	Cuv. Ipatiu.	5 22	6 38
Marti	1	13	Cuv. Maria Egipténa.	5 20	6 40
Mercuri	2	14	Cuvios. Par. Titu.	5 19	6 42
Joi	3	15	Cuv. Par. Nichita.	5 17	6 43
Vineri	4	16	Cuv. Par. Iosif.	5 15	6 45
Sambeta	5	17	M. Teodul si Agat. ☩	5 13	6 47

Emanciparea femeilor la noi.

În zilele aceste trebuie să-i fi saltatu înim'a de bucuria magiarului Stuart Mill, când a cetitu în dîuare scirea, că de aci înainte se vor aplică si femeile în toate oficiile. Prim'a încercare se va face, precum stă în dîuare, în ministeriul de finanțe, si deca va avé doritul succesu favoritoru, atunci pe venitoriu nu se va mai face deosebire între amplotiati de secul barbatescu si celu femeiescu, firesce deca vor puté produce calificatiunea si protectiunea receruta pentru ocuparea posturilor.

Icon'a venitoriului mi-se represinta ochilor si pare că vedu deja în toate ministeriele, la tribunale si în alte diregatorii, în locul amplotiatilor cu barbe, damicele frumose si femei tinere siediendu si — lucrându.

Diurnistii seci si de jumetate morti de fôme disparu din birouri, si cu densii si pipele cele lungi, din cari tutunul reu al contelui Szapáry respândiá parfulu seu escelentu, si storcea ochilor publicului la-cremi; acolo vedemu siediendu fectiore cu fația de roze, cari în locu de a scrie epistole de amoru, decopiéza sentintie judecatoresci si ordinatiuni ministeriale.

Ori ce oficiu va fi accesibilu pentru dame, la totu postu vacantu vor puté concurge. Ddieule, ce lume întorsa va se fia acusi! Medici, advocati, judecatori, deputati, esecutori de dare si altele — totu dame. O se fia unu ce grandiosu!

Deca de aci înainte în locul esecutorului de dare cu barba roșia si nesuferibilu, va veni la mine o feta frumoșica de 19 ani, spre a me esecvá pentru restanțiile de dare, i voiu dá bucurosi mobilele mele: cine ar puté resistá farmecului atâtor esecutori de dare? la picioarele densei punemu tota avuti'a noastră. Sarutamu de mii de ori pe frumós'a, ce ne duce mobilele. Îgenunchiamu înaintea adoratei esecutore de dare si o rogamu din ânima, se ne faca ierasi cât de curênd fericiți prin present'a sa.

La cornurile stradelor vor stá poliștisi cu rochii; la brâu, în locu de sabia, cu cutitul de cuina, vor sustiné ordinea. Ele procedu afabilu cu publicul si deca se va întemplá vre-o bataia ori vre-unu cravalu, atunci te va bate constableriti'a cu ochii cei negri si cu formele sale cele deliciose pe umeru si te va invitá se-o urmezi. Mai poti dubitá, că vei ascultá neamênatu pe acea frumós'a plina de grație? Cu cea mai mare bucuria, ce numai ne putemu închipui, i vei oferí brașul si o vei petrece cu placere la carceru. La tota întemplarea, va fi mai mare placere, a te plimblá brașu la brașu cãtra poliția cu o dama frumós'a, de cât a te lasá se te escorteze pân'acolo unu drabantu respingatoru si duru.

Presupunu că si cetitorii mei în venitoru se vor lasá a fi grigiti în bóle numai de medici feminini, si de sine se întielege că-si vor alege totu cea mai frumós'a din corpu medicilor. Tu zaci bolnavu în patu; privesci doiosu spre usia si apoi ier te arunci cu nelinisce încóce si încolo; asiá te consuma impacientia dupa medicu-ti de casa, cunoscut'a frumsetia dsior'a Arabella Frumusiescu. În fine ea sosescce. Îti suride, si iti uiti de dureri. Îsi trage manusile de pe micile sale mâni si-ti pipaia pulsul . . . si-apléca capul spre tine si pune mic'a urechia la pieptul teu . . . esamineza ânim'a. Tu rosiesci, esti neliniscitu, ma abiá te poti retiné, a nu imprime doctoritiei o sarutare pe deliciosele sale buzitie.

— Ângerasiul meu, scumpa doctoritia, — i dâci, când se duce, — vina cât de desu, că numai se me însãnetosieszu mai îngraba!

Înse tu remâni înca o septemâna în patu, numai spre a primí în tota dîu'a doue trei vediute dela frumós'a doctoritia.

Deca ai vre-unu procesu, de siguru iti vei luá cea mai frumós'a advocatésa, se-ti represinte caus'a. Si vor fi multe de aceste, blonde si brunete, vei puté alege dupa placu. Întri în cancelaria advocatesei de legile comune si cambiale dr'a Flora Tulipanu. În locu de scriitori si servitori cu barbe, te primescu niște fete tinere si frumose. Credi că ai raticitu în vre-unu institutu mai înaltu de învetãmentu pentru fete. Siefu cancelariei brodeza chiar la unu tapetu admirabilu, înaintea densei zace dessinul si procedur'a civila. Lucréza în continuu, ceea ce înse nu o împiedeca, a dictá uneia dintre scriitore, blondinei Malvina, unu petitu de nullitate.

Întrebi de principala. Voiesci a vorbi cu dens'a singuru, între patru ochi. Ea siede în odai'a sa, confundata în unu volumu de acte. Abiá-si redica ochii, când pasiesci înlaintu. Capul i-l împodobescce a capota siarmanta, rob'a de casa alba i stá de minune. La primul momentu esti amorisatu în dn'a dr. Dupa amicabil'a-i invitare ocupi locu lângă dens'a pe canapea de catifea, si-i predai procesul pân' în detaiu. Advocatés'a își face notitie si te întreba, pe când tu te uiti în ochii ei întunecati — si apoi — nici nu mai cugeti la procesu-ti, ma iti uiti, că esti acusatoru ori incesatu.

Cu placere platesci la finea anului not'a espense-lor frumosei dr., de si e o suma considerabila, căci prin acea iti dai ocaziune, a cercetá iera siarmant'a-ti fiscareșitia.

Îti face o mai mare placere, a asistá la o pertractare finala ce-ti causéza totu odata si unu aspectu pomposu. Înaltul tribunalu e degia adunatu, dn'a judecatorésa Isabella Limbadulce presidéza, că votanti figuréza Franciscu Párdy si Iudita Morgenstern. Incus'a o represinta procuror'a de statu substituita Iulia Melitia. Pe banc'a acusatilor au ocupatu locu doi domnișiori frumosei, la spatele lor sta unu trabantu femininu. Locul aperatorilor îl ocupa Géza Füzesséry si amabil'a advocatésa Apolonia Cochetescu. Pâna ce asculta dn'a presidenta martorii citati, betrânul Füzesséry cochetéza cu dn'a subprocurora de statu si pe lângă acea face curte în ruptul capului frumosei sale colege.

Jurnalistic'a e represintata prin veteranul seu raportoru Nichi Kempner, care își petrece cu Regina Federvieh. President'a tituléza pe acusati: „Scumpul meu!“ si „Dulce ângerasiu!“ si aduce prin acea pe assesorul barbatescu în atare dilema, încât acesta, de câte-ori se scapa president'a cu o atare inconvenientia,

totu-de-una o face atenta prin o mica atingere, a nu-
si uită de demnitatea locului si a lasă atari vorbe pline
de iubire.

Dupa întrebările generale, ce le pune incusati-
lor, întreba president'a cu deosebita energie si aceea,
cà fost'a delincuentii amorisati si de câte ori? Dupa ce
relațiunile de amoru cu circumstările lor singuratece,
încea au mare înriurintă asupra ênsusi procesului, în-
cuiréza si acést'a cu promptitudine si lasa a constatá
la protocolu cu acuratetia, numele, nu mai putînu nu-
merul rendezvous-rilor avute, care lucru îl si împli-
nesce actuariu't'a în etate de 17 ani Iléna Suspinovicîu,
cu fația înroșita si cu ochii plecati.

Finindu-se pertractarea, inclitul tribunalu se re-
trage în sal'a vecina si petrece acolo desbatêndu trei
patrari de óra sentint'a ce este sè se aduca; într'acea
procuror'a de statu substit. Iulia Melit'a, spre a nu
pierde timpul fara lucru, își ia la mâna corfit'a de le-
gatu ciorapi, si lucra de aci încolo, enarându de odata
aperatoriului, cumca sâmbet'a prosima va fi unu balu
mare în „Fasanu“, pentru care ea si-a facutu o toileta
dragalasia, cumca e angag'ata deja la 3 cadrille,
cumca la amédi va mânca taitet'ei cu macu, cumca
mâne nu pôte veni în oficiu, pentru cà va avé spelatu
mare de rufe, si asiá mai departe cu grația. Acum se
reîntorce si tribunalul în sala; pâna ce dn'a subprocu-
rora enarase confidentu mofturile unei septemâni în-
tregi si pâna ce pusese deja unui ciorapu vechiu altu
câlciau nou.

Sè aruncâmu acum o privire în „onorat'a casa“
adeca în dieta, si sè tînemu aci o mica revista! Lânga
parintii patriei încaruntiti, sîedu deja si mame si fiice
ale patriei. Unu trupu întregu de mameluce pompóse
nè bate la ochi. Cât de graçiosu își apléca capsiorul,
aprobându cu cunoscutul „da“!

E de minune, ce se petrece aici. Între Alesandru
Papu si George Szerb sîede siarmant'a Bella Édeskés,
cea mai frumósa între cele frumóse. Cu inocint'a nai-
va studiéza budgetul, ce-l are înainte. De dupa dên's'a
s'a asediatu parintele Krajcsik, carele acusi i ofere
dos'a de burnutu, acusi i sioptesce ceva în urechi'a-i
de colórea rosei.

President'a Elvira Kotyondy pune mân'a pe clo-
potielu. „Onorata casa, am onóre a aduce la placuta
cunoscint'a, cà coleg'a nóstra Frida Galambosiu, cere
unu concediu de 6 septemâni“. Se acorda. Urméza or-
dinea de di. Membrul stângei extreme, Terka Nyelves,
rostesce o philippica în contra coruptiunii, iér dupa acea
fresce, deputatii barbati se grabescu a stringe mân'a
frumósei mame a tierii, verosimilu în semnu de con-
simitre. În fotelele de ministri, sîede lânga Coloman
Tisza, ministr'a de finantie cea nóa Leonora Cocosiu,
cu ochii cei negri; Escelenti'a Sa își bate capul cu unu
împrumutu nou, iér Tréfort jóca cu feherul cole-
gei sale.

Siedint'a se închide. Fiesce-care tata al tierii
conduce de braçu o mama ori fiica a tierii, si parchia
cu parchia se ducu la Michalek, în casina ori în
club.

La rentórcere aruncâmu si noi o privire în casi-
na. În sal'a din unghiu, luminata pomposu, enaréza
contele Kricsi Mihaszny unei cete de magnati tineri,
duelul seu de înainte de amédi, iér într'acea secundan-
tele lui, contess'a Roza Buzogányi si contess'a Vilma
Bingenstein se ocupa cu concipiarea declaratiunii în
afacerea de onóre. În cealalta sala jóca prim'a-balerina
unu micu „Färbel“ cu br. Andor Gerleházy. Lânga
dênsul „chibitíéza“ dn'a Kunváry si schimba acum la

marqueur în restimpu de unu patrariu de óra a dóu'a
bancnota de o mia florini.

Mergemu acum . . . dar nu, las' sè ne fia destul!
Am avutu din aceste icóne, pline de varietate. Cumca
va veni timpul, când emanciparea femeilor își va cladi
calea sa cea gloriósa si în patri'a nóstra, e siguru, dar
chiar asiá siguru este si acea, cà pân'atunci va mai
curge înca tare multa apa pe Dunare în jos. VIII.

Literatura si arti.

Ratecirile lui Odysseu, poema epico-tradițio-
nala în 15 cânturi, de Homer, a eșitu tradusa în ver-
suri române de dl S. P. Simon studentu gimnasialu în
Blasiu. Încât a corespunsu junele traducatoru grelei
sale însarcinári, va spune critic'a mai târdu. În cât
puturamu observá prin o frunđiarire grabnica, versu-
rile, departe de a avé frumseti'a originalului, schiope-
téza grozavu. Pretiul unui exemplaru 50 cr.

Scrierile lui Kossuth vor aparé în lun'a lui
maiu în trei limbi: magiara, germana si englesa.
Aceste memorii vor fi interesante si pentru români,
câci ele descriu si misiunea lui Klapka în Bucuresci
la Cusa-Voda, si relevéza multe cestiuni cari atingu
mai aprópe caus'a româna.

Nepotul cá unchiu, comediá în 3 acte de Schil-
ler, tradusa de dl Petra-Petrescu, a eșitu de sub ti-
paru la Sibiu, si se afla de vëndiare acolo la traduca-
torul, cu 25 cr. Totu acolo se mai afla: Biografii
romane, dupa Grube 50 cr., Mandarin capitanul ban-
ditilor 75 cr.

DI V. Conta, profesoru la universitatea din Iasi,
a scosu de sub tiparu o lucrare întitulata: „Încercári
de metafisica materialista“. Pretiul si unde se afla de
vëndiare?

Concertu la Iasi. Dn'a vice-presidenta a socié-
tatii de binefacere din Iasi, Smaranda Cap, face cu-
noscutu, cà concertul datu acolo la 15/27 martie, în
salónele dnei generale Esmeralda Mavrocordat, a pro-
dusu unu venitu curatu de 2017 lei si 20 bani.

Aritmetica. Sub titlul acesta a aparutu la Bra-
șiovu în editur'a librariéi române: I. C. Tacit, niște
esericiți practice cu numerii dela 1 pâna la 1000 dupa
sistemul didacticu, pentru începatorii din anul al treile,
de dnii Domețiu Dogariu si Ion Dariu învetiatori.
Pretiul 25 cr.

Diuaristicu. „Mercuriu“ din Braila, carele a în-
ceputu sè apară în dóne limbe: româna si elena, acu-
ma ese numai în limb'a româna. — La Craiova a
aparutn unu nou organu de publicitate, sub titlul
„Luptatorul“.

Piese musicale nóue. Nrul celu mai nou (15) al
„Lyrei Române“ contine si pies'a: „Suveniru de
Odessa“, mazarca de Esmeralda Gardeev nascuta
Athanasiu. — La Táborzky si Parsch în Budapesta a
aparutu: „Pariser Opernball-Tänze“, valsu, de Filip
Fahrbach jr., pretiul 1 fl.

Societati si institute.

Academ'ia Româna a începutu a lucrá în sec-
țiuni; comisiunile studiéza scrierile întrate pentru
concure. Dl Alesandru Romanu n'a obtînutu dela
ministeriul de culte voi'a de a merge de asta-data la
Bucuresci, din caus'a cà are sè tina prelegeri la uni-
versitate. Coregemu totu-odata o gresiéla ce s'a vêritu
în datul raportului nostru din nr. trecutu dela Acade-
mia; acést'a adeca s'a deschisu la 1, si nu la 2
aprilé.

Societatea „Transilvania“ din Bucuresci si-a
constituitu astfel comitetul: presiedinti dnii A. Tr.

Larianu si G. Misail, vice-presiedinte Al. Lupaşcu, casieru Al. Lupaşcu, membrii : C. Porumbaru, Gr. Angelo, D. Alecsiu, I. A. Ciura, D. Frumosu, M. Strejanu ; secretaru D. Precup. Societatea are unu capitalu de 135,004 lei, 49 bani ; bugetul anului curentu este 10,839 lei, 45 bani. În anul acesta are doi stipendistii : E. Hodosiu si I. Piposiu, cu câte 1500 lei.

Dela dl Porumbescu primimu tocmai la încheierea foii o rectificare la corespundintî'a noastră din nr. 22. Vom publică-o în nr. viitoru.

Ce e nou ?

Buchetul de nunta al principesei Stefania. Presiedintele societății gradinarilor din Viena a cerutu dela Maj. Sa permisiunea, că numit'a societate se pōta presintă la timpul seu miresei moştenitorului de tronu Rudolf unu buchetu de nunta. Cererea s'a si acordatu cu placere.

Diet'a se ocupa cu bugetul, înse iau parte asiă de putîni deputati, încât s'a propusu cetirea catalogului. La desbaterea bugetului ministeriului de comunicaţiune *Orban* si-a exprimat parerea de reu, că pentru orasiul secuiescu Turda, în care locuiescu asiă de multi magiari buni, înca nu s'a claditu cale ferata, caus'a că drumul de feru Clusiu-Brasiovu nu produce venitu, este, că acela nu trece pe la Turda ; Benjamin *Boros* a criticatu ministeriul de comunicaţiune, că prefera barbatii de specialitate straini ; *Madarász* a propusu că din 1 jan. 1881 la căile ferate se se aplice numai individi de aceia cari sciu unguresce, dar propunerea acēt'a nu s'a primitu. Joi s'a început desbaterea bugetului ministeriului de comerciu, *Szederkényi* din stâng'a estrema a pretinsu revisiunea legii de industria ; *Lyka* a vorbitu de starea negligata a agriculturii, si a disu, că guvernul ar trebui se sporēca bratiēle lucrătore prin colonizarea ciangailor din Bucovina si prin oprirea secuilor d'a emigră.

Iosif Szlavy presiedintele camerei deputatilor Ungariei este denumitu ministru comunu de finançe, denumirea se va aduce la cunoscenti'a camerei mâne sâmbeta, dupa care dēnsul își va luă adio, luni se va alege viitorul presiedinte, candidatul e ministru de comunicaţiune Toma Péchy. Br. Hoffmann, pân'acuma ministru comunu de finançe, s'a numitu intendantu al teatrului de curte.

Români'a — regatu. Se scrie, că împeratul Vilhelm a însciintiatu în modu confidentialu pe principele Carol, că va spriginî proiectul d'a redicâ Români'a la starea de regatu. În casu, deca principele va plecâ în caletoria, cestiunea se va putē considerata că deslegata. Înse annunciarea oficiala s'ar face numai dupa rentōrcerea lui.

Dl T. Maiorescu si-a tînutu conferintî'a la Ateneul din Bucuresci în presintî'a unui publicu fōrte numerosu, în fruntea căruia se află A. S. R. Dōmn'a. Subiectul prelegerii, „Idealul si realitatea“, a fost desvoltatu de cătra dl conferențiaru cu îndatinat'a-i elocintia, claritate si aprofundare. Publicul a eşitu fōrte multiamitu, si astfel nu numai scopul filantropicu a câştigatu o suma frumōsa, dar si auditorul a avut adeverate momente de placere.

Tabacovicu împuşcatu ! Nou-numitul comisaru ministerialu al comitatului Severin, pân'acuma protonotaru în comitatul Torontalu, Gustav Tabacovicu, a retransmisu ministrului de interne decretul seu de denumire, apoi s'a împuşcatu. Acestu faptu tragicu s'a petrecutu la Becicherecul-mare în 6 l. c. Caus'a sinuciderii sale se dīce a fi urmatōrea. La alegerea trecuta, dēnsul voia se fia vice-comite în Torontalu, înse comi-

tele supremu Hertelendy a spriginitu pe altul, si s'a alesu acela. Prin numirea sa că commissaru minist., dēnsul neprimindu unu postu siguru, ma din contra, crediēndu-se eludatu d'a mai putē concurge la postul de vice-comite, s'a împuşcatu. El a transmisu ministrului si unu memorandu în care descrie fōrte compromițitoru pe Hertelendy si blamēza întregul corpu al ampioiatilor din comitatu. El a lasatu în ordine agendele oficiului seu de protonotaru, dar privatele sale se afla în stare derangiata. Îl gelesce soț'a si siese prunci.

La Lugosiu domnesce mare agitațiune. Substitutul de comite supremu, dl Carol Tabajdy, si-a ocupatu postul. La cuvintele de întimpinare, tînutē în limb'a româna de cătra episcopul Mihali si protopopul gr. or. Pesteanu, dēnsul a respunsu unguresce, dicēndu că a mersu se face ordine si că nu va suferi nimica ce nu este patrioticu. Mercuri'a vițōre se va face alegerea noului vice-comite ; sînt doi candidati, presiedintele scaunului orfanal Alesiu Pattyánszky si protonotarul Leontin Simonescu.

Din Constantia se scrie diuarului grecescu „Néologos“ urmatōrele : Aspectul orasiului nostru s'a schimbatu multu dela inaugurarea noului regimu politicu. Nu se vedu, ce e dreptu, lucruri estraordinare, dar din tōte câte s'au facutu pâna acum se pōte predīce, că peste cātiva ani, orasiul nu va mai fi de recunoscutu pentru cine l'a vedīutu cu trei ani mai nainte. Acēsta transformare s'ar fi sevērșitu mai rapede deca drumul de feru dela Constantia ar fi fost legatu cu căile ferate din Români'a.

Rothschild defraudatu. Au patit'o multi saraci si orfani, iēta că a venitu rēndul si la Rothschild din Viena. Unu controloru al seu, Iuliu Strasser, a defraudatu dela el o suma de 550,000 fl., pe care acesta a perdut'o la bursa. Nefericitul bursianu defraudantu fu prinsu numai decāt si arestatu. Casul acesta, pré firesce, a facutu în septemân'a trecuta mare senzațiune la Viena. Rothschild tocmai se rentoreea din Italia, când se descoperi misieli'a. Frumōsa întimpinare si surprindere !

Sciri scurte. Medalia „Bene-Merenti“ clasa II s'a acordatu dlui G. Zamfirolu, profesoru, pentru lucrările sale didactice si literare ; si dlor G. Musicescu, Benedetto Franchetti si Teodor Georgescu pentru lucrările si meritele lor musicale. — **Kincsem,** renumitul calu al lui Blaskovits, care în anii trecuti a câştigatu peste 50 de premie, în anul acesta va emulă ierasi în Budapesta si Viena. — **Camer'a avocatilor din Clusiu** a decisu se cēra dela guvernul transferarea tablei regesci din Tērgul-Muresiului la Clusiu. — **Doi diuaristi magiari** s'au batutu în duminec'a trecuta în pōrt'a tipografiei Societății Ateneul ; atacatorul a cerutu iertare atāt societății diuaristilor, cât si atacatului. — **Pâna la 15 aprilē** trebuie se platēasca, conform legii, contribuțiunea de pe anul trecutu, séu celu putînu o suma egala cu acea contribuțiune, toti aceia cari în anul viitoru voiescu se ia parte că alegatori pentru deputatii camerei legiuitōre. — **La Caransebesiu** cineva a voitu se arangeze unu banchetu în onōrea lui Ujfalussy, care se desparte de acolo, înse numai patru ênsi au subscriu si asiă banchetulu nu s'a pututu tîne.

Necrologe. Generalul George Maghiern, unul din cei mai devotati fii ai României, a încetatu din viētia la Bucuresci, în 4 aprilē, în etate de peste 70 ani, gelitu de întreg'a națiune, pe care atāt de multu a iubit'o. — **Ved. Angelia Lazarevicu** a repausatu în Timisiōra la 2 aprilē în etate de 76 ani, testându-si cas'a șcōlelor române gr. or. din suburbiul

Fabricu. — **Susana I. Vintîleru** n. Hentesiu, soția parocului gr. or. din Oghna-Sibîului Ioan Vintîleru, a muritu la 30 martie, în etate de 27 ani, gelita afara de consortele ei și de trei fii. — **Sava Sierbu** de Mezesiu, cetățianu stimatu în Aradu, a repausatu la 1 aprilie în etate de 82 ani.

Cronic'a lumiei.

Camer'a României. Presiedintele facându cunoscuta durerôs'a perdere a generalului Maghieru, a dîsu între altele : „La 1821 generalul Maghieru si-a începutu înca de copilu carier'a, luându parte la mișcarea de regenerațiune condusa de Tudor Vladimirescu. La 1828 a mersu în capul pandurilor din triumfu în triumfu pâna la Plevna. La 1848 s'a pusu ierasi în capul dorobantilor și a luat în mâna stindardul redeșteptării de atunci“. Adunarea a încuviințiatu în unanimitate următoarele propuneri : 1) Să ia doliul pe timpul de trei zile ; 2) să asiste în corpore la înmormântare ; 3) guvernul să faca cheltuielile înmormântării.

Regele Portugaliei a primitu la 31 martie în audientia solemnă pe domnul Plagino, tramisul extraordinaru al României, însărcinatu a-i notifică independenția României. Regele Ludovicu a respunsu printr'unu discursu foarte afectuos și a conferitu A. S. R. principelui Carol I titlul de mare cruce a ordinului „Christos“ și a ordinului „St. Benoit d'Aviz“.

Principele Jeronim Napoleon a publicatu în dîuare o epistola în care aprobă procedur'a guvernului față de isgonirea iesuitorilor. Prin acest'a dînsul a voitu să-si câștige simpatia republicanilor, totu-odata înseși-a atrasu și unu felu de recela în partid'a bonapartistilor. Toti dîcu, că acest'a eșire din reserva, e primul pasu spre — fotoliul de presiedinte seu tronul de împăratu.

Profesorul Nordenskjöld, carele a facutu exploratiune la polul nordicu, rentorcându-se, a fost primitu în Paris la 2 aprilie sêr'a în Cirque de Champs Elysées de către societatea geografica. Ministrul de instrucțiune publica, principele Oscar de Schwedi'a, capitanul Pallander, numeroșe deputațiuni, și cam 6000 de persoane erau de față. Nordenskjöld a facutu unu raportu scurtu despre caletori'a sa. Presiedintele societății, admiralul Ronciere de la Noury a predatu lui Nordenskjöld, viu aplaudatu de auditoru, medali'a cea mare de aur.

Societatea geologica de Francia a serbatu în 1 aprilie la Paris iubileul de 50 ani al înființării sale. La acesta festivitate se adunara diatre notabilitățile straine : Davidson că represintantu a două-spre-diece societăți și academii englese, Moisisovios din Viena, Capellini din Pisa, Vilanova din Spania. Siedinti'a festiva s'a tinutu în sal'a cea mare a Societății. Dupa siedinti'a urmă unu banchetu în „Hôtel Continental“.

Unu principe medicu. Ducele Carol Teodor din Bavaria, fratele reginei Elisabeta, studiându medicin'a, a cerutu și obținutu voia regelui bavaresu d'a exercită profesiunea de medicu. El a facutu studii serioșe la profesorii cei mai celebri. Specialitatea sa este tratamentul bôlelor de ochi, în care a facutu mai multe operațiuni, față cu cele d'ântâiu autorități științifice, reușindu pe deplinu. Acestu printiu, care este în vârsta de 40 ani trecuti, exercita adî meseri'a de medicu, locuindu în palatul dela Tegernsee, moștenitu de la unchiul seu maresialul printiu Carol de Bavaria. Deșteptatu din somnu, chiar pe la mediul nopții, el plăca poște întregi pentru a da ajutoru suferindilor, fără nici o plata, procurându-le în mod gratuit. Acesta celor

saraci medicamente, obiecte de hrana, vinuri și chiar bani.

Zoofonul. Se anuncia din München, că unu melomanu a construitu unu instrumentu care imităza de minune 37 strigate de animale diferite, dela ragitul leului pâna la cărcăirea gainei. Tôte animalele creațiunii paru închise în acelu instrumentu. El a datu o siedinti'a la München, și va plecâ în tierile străine, unde spera că-l aștepta celebritatea. Zoofonul imităza nu numai strigatele animalelor, ci și vocca umana, și siedinti'a se sfîrșiesce prin următoarele cuvinte dîse de instrumentu : „Onôre damelor!“

Moseva orasiu jidovescu! Dîuarul „Rasfvet“ (Diorile) ce apare în Petersburg, a descoperitu, că vechiul orasiu muscalescu Moseva e de origine jidana, și că în secolul al diecele s'a numitu Mosoch (Meschech.) Acestu nume se afla și în literatur'a ebreica al secolului al șapte-spre-diecele. Si învetiatii bizantini și musulmani au numitu Moseva cu numele : Moși, Mașca, Meșca. Acésta descoperire a dîuarului „Rasfvet“, care e unu organu jidovescu, a deșteptatu mare iritațiune în press'a rusa.

Unu calu raru. Adjutantul generalului Kauffmann, guvernatorul generalu al Turkestanului, a facutu unu prezentu foarte raru gradinei zoologice din Moscova. Acelu daru e unu calu fără peru, consideratu că o mare raritate în gradinele zoologice a Europei. Asupra originii acestor cai sunt date foarte vage ; abiă e probabilu, că dora caii fără peru forméza o rasa aparte ; ei sunt mai multu niște ibrizi izolati. Calu dela gradin'a zoologica din Moscova este originaru din Asia centrala. El se distinge prin eleganti'a formelor sale, pelea sa este de unu roșiu viu, și nu se observa pe ea nici cea mai mica urma de peru. Acésta circumstanția face animalul foarte simțitoru la frigu, astfel că este înfasiatu cu cuverturi de lâna.

Principele Alesandru al Bulgariei nu s'a rentorsu cu mân'a gôla dela Petersburg. Dîuarele scriu, că țiarul i-a facutu unu frumosu prezentu, și anume 30,000 pușci Bordau, câteva corabie, câteva tunuri Krupp și 100,000 ruble, bani de drumu.

Adunarea naționala a Bulgariei s'a deschisu de către principele. În siedinti'a prim'a, fiindu că opozițiunea e în majoritate, episcopul Clement, presiedintele consiliului de ministrii, a comunicatu deputatilor, că ministeriul si-a datu dimisiunea. S'a compusu unu ministeriu nou sub presiul lui Zankoff.

Sciri straine. **Principess'a Gizella** a nascutu la München în 2 aprilie unu printiu. — **Principii Milan și Alesandru**, al Serbiei și Bulgariei, vor avé în curându o întvedere la Nisiu, unde principele Alesandru va petrece apoi două zile. — **Împăratés'a Rusiei** se afla în agonia, starea sănătății sale a ajunsu în stadiul în care nu mai este multu de speratu. — **Bismarek** si-a serbatu la 1 aprilie aniversari'a a 65-a a născerii sale, cu asta ocașiune împăratul Vilelm i-a facutu visita și toti membrii corpului diplomaticu i-au depusu cartele lor. — **Magnetisorul Hansen în Köln** asemene a produsu unu scandalu teatralu, și în urmarea acesteia poliția a interdîsu ulteriorele represintațiuni publice.

Treiluniul jan. — mart. se încheia cu nr. presinte. Rugămu pe aceia ale căror abonamente expira acuma, să le rennoiésca de timpuriu, căci à conto nu putemu tramite foi'a nimenuia.

Proprietaru, redactoru respundietoru și editoru :
IOSIF VULCANU.

